

svag. Förbundet var utmärkt väl organiserat, i det varje stam förbundit sig att på en överenskommen tid rasera det engelska fort, som låg stammen närmast. Anfallet kom i maj 1763 med det ödeläggande resultatet att tio befästa platser, utspridda över en lång sträcka från Bedford i Pennsylvanien till Mackinac-sundet vid norra ändan av Michigansjön stormades och besättningarna dödades. Det blev ett långvarigt och bittert krig, som slutade först 1766, då Pontiac, om än mycket motvilligt, fick erkänna, att han ej kunde hoppas på någon hjälp från sina gamla franska vänner. Tre år senare dödades han i en skog nära S:t Louis av en annan indian, som av en engelsk pälshjägare lovats en kagge rom. En amerikansk historiker fäller om Pontiac det talande omdömet, att "han var en av de mest dugande och patriotiska bland alla indianer".

NORDAMERIKAS VÄSTKUST

En pionjär på Nordamerikas västkust blev sjöhjälten och piraten Sir Francis Drake, även om hans beröring med denna kust endast var en kort period under hans världsomsegling, den andra i ordningen närmast efter Magellan. Med fem små fartyg seglade han ut från Plymouth 1577. Två av fartygen höggos upp till bränsle på Argentinas kust, ett förliste efter genomseglingen av Magellans sund, ett skilde sig från honom och seglade hem, så att han fullbordade det stora företaget med endast ett fartyg. Han tog en del av Californien i besittning under namnet New Albion. Vidare sökte han förgäves en passage norr om Amerika och fortsatte därefter färden över Stilla havet.

År 1602 nådde spanjoren Martin de Aguilar upp till Kap Blanco (43° n. br.) i nuvarande Oregon.

Sedan ryssarna gjort stora upptäckter vid Berings sund och Aleuterna, började spanjorerna i senare delen av 1700-talet att åter intressera sig för Nordamerikas västkust. 1774 nådde Juan Pérez till Drottning Charlottes öar. Följande år kom en liten skonare förd av Bodega y Quadra så långt norrut, att han såg de snöklädda fjällen vid Sitka i Tlinkit-ögruppen. Indianerna voro här mycket fientliga, så att spanjorerna t. o. m. fingo betala för det sötvatten, som de hämtade i bäckar på stranden. 1779 seglade Orteaga ännu längre mot norr, troligen till Kopparfloden, och Malaspina besökte 1791 Cook Inlet.

Dessförinnan hade den engelske upptäcktsfararen James Cook nedlagt

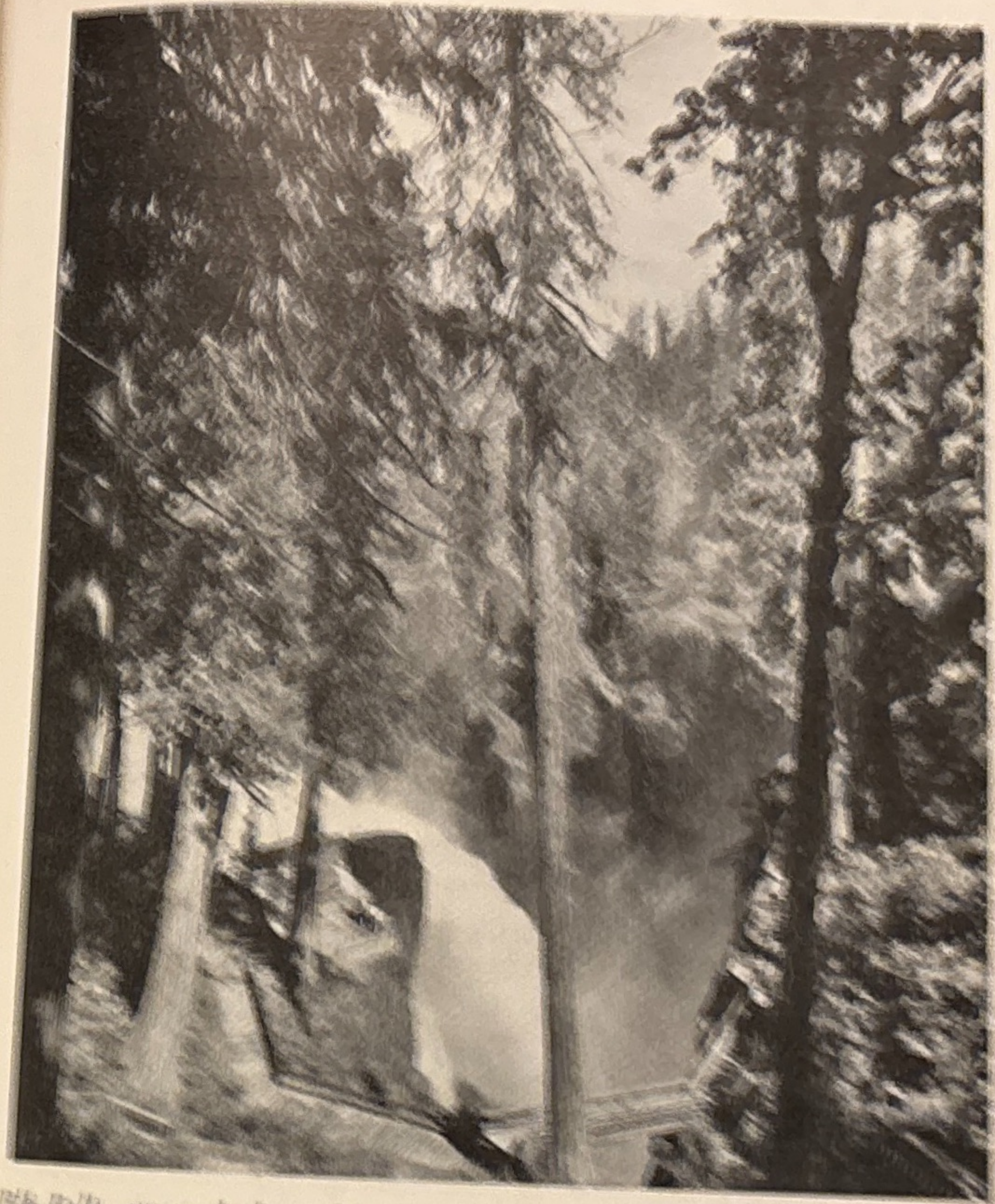
Totempåle. Haidaindianerna, Queen Charlotte Islands, British Columbia. — Foto: Rich. Harrington.

ett högst betydande arbete i denna trakt. Under sin tredje och sista expedition angjorde han Nordamerikas västkust vid $44^{\circ} 55'$ n. br. i mars 1778. Han besökte Prince William Sound och den djupa bukt, som bär hans namn. Sedan färdades han upp genom Berings sund ut på Norra Ishavet, där packisen stängde hans väg vid Icy Cape på nordkusten av Alaska.

1786 anlöpte La Pérouse Alaskas västkust under S:t Eliasberget och gjorde värdefulla anteckningar rörande kustindianernas levnadssätt och deras högt utvecklade konstslöjd.

Rikedomen på havsutterskinn, som salubjödös av kustindianerna, hade blivit känd genom Cooks expedition. Under 1780-talet gjordes flera handelsresor till detta kustområde, delvis av kaptener, som varit med Cook och som fortsatte utforskandet av kusten i ledarens anda.

Viktigare än alla dessa handelsfärder var den expedition, som 1790 utgick under befäl av George Vancouver, vilken deltagit i Cooks andra och

Elk Hall, en av de berömdaste vattenfallen på Vancouverien i Brittisk Columbia.

högaste vattenfall, vilks han under engiska förhållanden mötte döden på den efter honom uppkallade Beringströmmen.

Berings uppmärksamhet var på ryssarna, som på det härskande hundra och hundra på dessa kuster. 1745 undrade det finska ryss överstyret vid en av de Aleutiska öarna. 15 aleutiska män slogs ihjäl, för att ryssarna skulle få tillgång till deras kvinnor. En del bytestandel erhöles dock, och handelsutrustningen var den mest eftersträfvade bytestandelen.

Våldshandlingarna retade till sist infödingarna, så att de började rusta till självförsvar. På återvägen till Kamtjatka förliste fartyget. Sjörovarna räddade livet, men allt vad de samlat genom sina plundringar blev vågor-
nas rov.

Den stora ön Kodiak utanför Alaska upptäcktes år 1762 av Stepan Glotov. Här sökte infödingarna sätta sig till motvärn. De överöste skeppet med en skur av pilar, men ryssarnas bössor drevo dem på flykten. Borsätta eld på fartyget. Vid nästa anfall kommo de skyddade bakom stora sköldar av trä, men det gick dem lika illa. Till sist kommo de med stora bröstvärn, som karlar sköto framför sig. Men inte ens detta hjälpte dem.

Det ges en parallell mellan denna ryssarnas framstöt på amerikansk mark och nordbornas expeditioner till Helluland, Markland och Vinland, nämligen däri att ingendera gruppen hade någon föreställning om, att de kommit till en ny världsdel. Grönlandsvikingarna drogo ut i tron på några öar eller stränder, som de sett i oceanen. För ryssarna klarnade först senare det nya landets större sammanhang. Sedan regeringen i S:t Petersburg sökt dämpa sina undersåtars våldsamheter på Aleuterna och i Alaska, fick ett s. k. rysk-amerikanskt kompani 1799 monopol på handeln. Alaska med Aleuterna såldes 1867 av ryssarna till Förenta Staterna för 7,2 miljoner dollar.

UTFORSKNINGEN AV NORDAMERIKAS INLAND

När vi nu gå att skildra de stora inlandsfärderna, begynna vi med att nämna några ord om ännu en sjöresa på Stilla havet. Dess sammanhang med en färd tvärs genom kontinenten skall strax bli uppenbart.

År 1792 var kapten Robert Gray med sitt fartyg "Columbia", hemma-
hörande i Boston, ute på en världsomsegling, och han gick då ett stycke
uppför den mäktiga flod, som han gav namn efter sitt fartyg. Endast 14
år tidigare hade kapten Cook kartlagt denna kust. Samtidigt med Cook var
Vancouver i arbete där, men ingendera av de två berömda engelska upp-
täcktsfararna hade observerat Columbiafloden.

Grays upptäckt hälsades med entusiasm i de från engelsk överhöghet
nyligen befriade Förenta Staterna, och för att göra anspråket på den
nyupptäckta flodens avrinningsområde effektivt sändes två officerare, Meri-

Zebulon Montgomery Pike.

wether Lewis och William Clark med 32 man att göra det stora försök, som La Verendrye och hans söner på 1740-talet endast kunde genomföra i en första etapp.

Lewis och Clark utgingo, liksom fransmännen, från en av mandan-indianernas byar. Från den 7 april till den 11 augusti 1806 arbetade de sig uppför Missouri och ett av dess källflöden, Jeffersonfloden, med båtar och till sist kanoter. Sedan banade de sig väg genom Klippbergen, tills de nådde en ström, som förde till Columbiafloden, på vilken de färdades ner till mynningen i Stilla havet (7 november 1806). Därmed hade de fullbordat det framträngande genom kontinenten, som 200 år tidigare begyntes av Champlain.

Medan Lewis och Clark under två och ett halvt år voro borta på sin stora transkontinentala upptäcktsfärd, hade en annan officer, Zebulon Montgomery Pike, gripit sig an med att utforska övre Mississipp och dess stora västliga tillflöden Arkansas och Red River. Utgående från S:t Louis tog han sig uppför Missouri till Kansasfloden och till Arkansas, som han genom de ändlösa stäpperna följde till fjällfoten, där Pikes Peak vittnar om hans besök. Under ytterst svåra bergvandringar, där hans expedition ej hade annat att leva av än vilt, som de kunde nedlägga, sökte han efter Red Rivers källflöden. Till sist trodde han sig ha lyckats, men fann först för sent, att han istället kommit in i Rio Grande del Nortes flodområde, där han